

Uwaga! Artykuł został opublikowany w dwóch wersjach językowych – podstawą do cytowań jest wersja angielska

Renata Wiaderna-Kuśnierz
Akademia Pomorska w Słupsku
ORCID: 0000-0001-7427-2701
renata.wiaderna-kusnierz@apsl.edu.pl

Nieznany epizod z życia lwowskiego profesora prawa rzymskiego Marcelego Chlamtacza,
czyli słów kilka o wyborach i kandydatkach na stanowisko sekretarza
Uniwersytetu Lwowskiego w roku akademickim 1894/95

STRESZCZENIE

Pod koniec 1894 r. Uniwersytet Lwowski ogłosił konkurs publiczny na stanowisko sekretarza uniwersytetu. Kilka miesięcy później na uniwersytet wpłynęło siedem wniosków od młodych prawników. Po przeprowadzonej rekrutacji zwycięzcą został dr Marcelego Chlamtacz, młody naukowiec zajmujący się tematyką prawa rzymskiego, dla którego był to jeden z etapów jego kariery naukowej. W pierwszej części niniejszego artykułu omówiono m.in. okoliczności wyborów i osiągnięcia zawodowe kandydatów do czasu wyborów. W drugiej zaś przedstawiono wyniki wyborów i wspomniano o późniejszych karierach prawników, po 1895 r. Oprócz M. Chlamtacza ubiegali się o powyższe stanowisko tak znane w późniejszym okresie osobistości, jak: Aleksander Doliński – profesor prawa handlowego na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie, współautor Kodeksu handlowego; Tadeusz Bujak – sędzia sądów w Krakowie, Wiedniu i Warszawie; Jan Wierzbowski – adwokat i sędzia w Stanisławowie, filantrop i darczyńca Lwowskiego Towarzystwa Naukowego; Jan Waygart – posiadał stopień doktora nauk prawnych, specjalista w sprawach wojskowych w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości, podsekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Wojskowych; Jan Błeszyński – doktor prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, ekspert w dziedzinie teatru, literatury i tłumaczeń. Ostatnim, który złożył wniosek o wspomniane stanowisko, był nieznany szerzej Kazimierz Tychowski – narodowości ukraińskiej absolwent prawa.

Słowa kluczowe: Uniwersytet Lwowski; Uniwersytet Jana Kazimierza; prawo rzymskie; prawo cywilne; prawo handlowe; Lwów; Kresy; Marcelego Chlamtacz; Aleksander Doliński; Tadeusz Bujak; Jan Wierzbowski; Jan Waygart; Kazimierz Tychowski; Jan Błeszyński; sędzia; adwokat

WPROWADZENIE

W związku z mijającą w tym roku 155. rocznicą urodzin Marcelego Stanisława Chlamtacza¹ celem artykułu jest przypomnienie jednego z nieznanych epizodów z życia tego coraz bardziej na nowo odkrywanego profesora Uniwersytetu Lwowskiego im. Franciszka I, a po I wojnie światowej – Uniwersytetu Jana Kazimierza, specjalizującego się w prawie rzymskim i cywilnym. Jego życie i działalność w oczach kolejnych badaczy cieszą się coraz większym zainteresowaniem. Bezpośrednio po jego śmierci, od 1947 r. ukazało się tylko kilka krótkich artykułów bądź biogramów poświęconych jego osobie², ale w ciągu kilkunastu ostatnich lat wspominali o nim już w swoich książkach i artykułach m.in. Adam Redzik³, Bo-

¹ Urodził się 26 kwietnia 1865 r. w Szarpańcach na Podolu.

² Zob. m.in. W. Osuchowski, *Marcel Chlamtacz (1865–1947) [nekrolog]*, „Czasopismo Prawno-Historyczne” 1949, t. 2, s. 503–507; idem, *Chlamtacz Marceli*, [w:] *Biogramy uczonych polskich: materiały o życiu i działalności członków AU w Krakowie, TNW, PAU, PAN*, cz. 1: *Nauki społeczne*, z. 1: A–J, Wrocław 1983, s. 189; A. Śródka, *Uczni polscy XIX–XX stulecia*, t. 1: A–G, Warszawa 1994, s. 245.

³ A. Redzik, *Wydział Prawa Uniwersytetu Lwowskiego w latach 1939–1946*, Lublin 2006, passim; idem, *Prawo prywatne na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie*, Warszawa 2009, passim; idem, *Nauki prawne na Uniwersytecie Lwowskim*, [w:] *Universitati Leopoliensi trecentessimum quinquagesimum anniversarium suae fundationis celebranti In memoriam*, Kraków 2011, s. 145–183; idem, *O naukach historyczno-prawnych w Uniwer-*

Uwaga! Artykuł został opublikowany w dwóch wersjach językowych – podstawą do cytowań jest wersja angielska

żena Czech-Jeziarska⁴ czy Renata Kamińska⁵. Autorka tych słów również opublikowała kilka publikacji nawiązujących do życia i twórczości M. Chłamtacza, m.in. *Prawo rzymskie na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie w okresie międzywojennym 1918–1939* (Toruń 2015, 2017⁶), a ostatnio ukazała się też monografia Grzegorza Nancki *Prawo rzymskie w pracach Marcelego Chłamtacza* (Katowice 2019)⁷.

Mimo publikacji powyższych autorów wiele opisów dokumentujących życie i działalność M. Chłamtacza nie ujrzało jeszcze światła dziennego, znajdują się one w zakurzonych teczkach archiwalnych. Podobnie rzecz się ma z okolicznościami jego wyboru na stanowisko sekretarza, a jednocześnie notariusza Uniwersytetu Lwowskiego w roku akademickim 1894/95. Tę właśnie kwestię przy zastosowaniu metody badawczej opisu historycznego postaram się przybliżyć w niniejszym artykule. Przy okazji zaprezentowane zostaną też nieznanne fakty z życia innych znanych prawników, jak Aleksander Doliński, Tadeusz Bujak, Jan Waygart czy Józef Wierzbowski, którzy jako kandydaci ubiegali się o to stanowisko. Celem niniejszego artykułu jest również ukazanie ich dalszych losów, jak rozwinęli swoje kariery po odrzuceniu ich kandydatur. W artykule zaprezentowano nieznanne fakty z materiałów lwowskiego archiwum, które po raz pierwszy ujrzą światło dzienne.

OGŁOSZENIE KONKURSU NA SEKRETARZA UNIwersYTETU LWOWSKIEGO

Sekretarz, będący jednocześnie notariuszem Uniwersytetu Lwowskiego, wchodził w skład tzw. Kancelarii uniwersyteckiej. Przełożonym Kancelarii był rektor uniwersytetu. Obok sekretarza w Kancelarii zatrudnieni byli również kwestor oraz kanceliści⁸ i dietariusze⁹. W Kancelarii funkcjonowało także Biuro doręczeń i ekspedycja aktów uniwersyteckich oraz zawiadostwo gmachu uniwersyteckiego, za które odpowiedzialny był pedel¹⁰ uniwersytetu¹¹.

sytecie Jana Kazimierza we Lwowie, [w:] *Nauki historycznoprawne w polskich uniwersytetach w II Rzeczypospolitej*, red. M. Pyter, Lublin 2008, s. 131–185.

⁴ B. Czech-Jeziarska, *Nauczanie prawa rzymskiego w Polsce w okresie międzywojennym*, Lublin 2011, *passim*; eadem, *Okres dwudziestolecia międzywojennego a rozwój nauki prawa rzymskiego*, „Zeszyty Prawnicze” 2011, nr 11.4, DOI: <https://doi.org/10.21697/zp.2011.11.4.07>, s. 161–188; eadem, *Prawo rzymskie i jego nauczanie w Polsce*, [w:] *Synteza prawa polskiego 1918–1939*, red. T. Guz, J. Głuchowski, M.R. Pałubska, Warszawa 2013, s. 946–981.

⁵ R. Kamińska, *Marcelego Chłamtacza walka o realny charakter umowy*, [w:] *Ad laudem magistris nostri. Mi-strzowie. Dzieła polskiej romanistyki*, Toruń 2018, s. 81–95.

⁶ Zob. także: R. Wiaderna-Kuśnierz, *Nauka i nauczanie prawa rzymskiego na Uniwersytecie Lwowskim w pierwszej połowie XX wieku*, „Studia Prawnoustrojowe” 2007, t. 7, s. 307–317; eadem, *Prawo rzymskie i romanisci na łamach lwowskiego „Przeglądu Prawa i Administracji” (1876–1939)*, [w:] *Quid leges sine moribus? Studia nad prawem rzymskim dedykowane Profesorowi Markowi Kuryłowiczowi w 65. rocznicę urodzin i 40-lecie pracy naukowej*, red. K. Amielańczyk, Lublin 2009, s. 221–239; eadem, *Wybory rektora na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie w 1933 roku w świetle nowej ustawy o szkołach akademickich*, [w:] *Spoleczeństwo a władza. Ustrój, prawo, idee*, red. J. Przygocki, M. Ptak, Wrocław 2010, s. 727–773; eadem, *Zagraniczne studia i stypendia naukowe romanistów Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie*, „Zeszyty Prawnicze” 2015, nr 4, DOI: <https://doi.org/10.21697/zp.2015.15.4.10>, s. 189–213.

⁷ Grzegorz Nancka jest również autorem dwóch artykułów dotyczących omawianej tematyki, a mianowicie: *Trzej romanisci w poglądach Marcelego Chłamtacza*, „Studia Prawno-Ekonomiczne” 2017, t. 105, s. 45–66; *Kilka uwag o poglądach Marcelego Chłamtacza na regule bonae fidei possessor fructus/ consumptos/ suos facit*, „Z Dziejów Prawa” 2018, t. 11(19), cz. 2, s. 29–46.

⁸ Pisarze kancelaryjni, podpisujący pisma swoim nazwiskiem; niższy urzędnik.

⁹ Urzędnicy niższego stopnia niebędący na etacie, pobierający wynagrodzenie.

¹⁰ Przystarzałe o wożnym.

Uwaga! Artykuł został opublikowany w dwóch wersjach językowych – podstawą do cytowań jest wersja angielska

Senat akademicki Uniwersytetu Franciszka I we Lwowie w związku z mianowaniem dnia 25 października 1894 r. ówczesnego sekretarza Uniwersytetu Lwowskiego Stanisława Szachowskiego¹² profesorem nadzwyczajnym prawa rzymskiego¹³ ogłosił nowy konkurs na jego miejsce. Ogłoszenie o konkursie z dnia 7 grudnia 1894 r. pojawiło się m.in. w „Gazecie Lwowskiej” w dniach 13 i 15 grudnia (nr 284, s. 7 i nr 286, s. 8) w dziale zatytułowanym „Konkurs”. Treść ogłoszenia była następująca:

W celu obsadzenia posady sekretarza uniwersyteckiego w tutejszym c.k. Uniwersytecie, z którą połączone są dochody IX klasy urzędników, rozpisuje się niniejszem konkurs z terminem do dnia 31 stycznia 1895. Ubiegający się o tę posadę winni w swych podaniach wykazać [się] świadectwami, że ukończyli studia prawnicze i złożyli z dobrym skutkiem teoretyczne egzamina państwowe, oraz przedłożyć dowody co do wieku, stanu, uzdolnienia, dotychczasowej czynności służbowej lub innego zajęcia, wreszcie co do zupełnej znajomości języków krajowych i niemieckiego. Podania kandydatów zostających już w służbie publicznej należy wnieść za pośrednictwem przełożonej władzy, wszystkie inne zaś bezpośrednio do Senatu akademickiego c.k. Uniwersytetu we Lwowie. Z Senatu akademickiego c.k. Uniwersytetu. Lwów, 7 grudnia 1894.

PODANIE MARCELEGO CHLAMTACZA

Do konkursu zgłosiło się siedmiu kandydatów, w tym pięciu doktorów prawa, m.in. Marceli Chlamtacz, doktor prawa (od 1891 r.) Uniwersytetu Lwowskiego. Chlamtacz z końcem 1894 r. powrócił z Niemiec, gdzie przez 3 lata kontynuował studia z zakresu prawa rzymskiego i cywilnego¹⁴. Po powrocie bezpośrednio z Berlina do Lwowa podjął na nowo przerwana praktykę adwokacką, a w dniu 29 stycznia 1895 r. zgłosił swoją kandydaturę na wyżej wspomnianą posadę sekretarza uniwersytetu¹⁵. W podaniu, najdłuższym ze wszystkich kandydatów¹⁶, przedstawił koleje swojej drogi naukowej i zawodowej następująco:

Po ukończeniu studiów gimnazjalnych i złożeniu egzaminu dojrzałości w roku 1885 uczęszczałem jako słuchacz praw na Uniwersytet Lwowski i w przepisany czasie poddałem się trzem egzaminom rządowym. Następnie, zamierzając poświęcić się zawodowi adwokackiemu, odbywałem w roku 1890 i 1891 wymaganą praktykę sądowo-karną przy Trybunale Sądowo-Karnym I instancji we Lwowie. W międzyczasie poddałem się egzaminom ścisłym i uzyskałem w lwowskim uniwersytecie stopień doktora praw. Następnie odbywałem praktykę adwokacką w kancelarii adwokata Dra Pawła Dąbrowskiego. Po upływie niespełna pół roku widziałem się zniewolonym praktykę tę przerwać i udałem się do Wiednia. W roku 1891/92 uczęszczałem jako nadzwyczajny słuchacz na uniwersytet wiedeński i przez oba półrocza poświęcałem się studiom w prawie prywatnym, już to pospolitym, już to austriackim. Poparciu ze strony wysokiego Grona Profesorów Wydziału Prawa i Administracji we Lwowie zawdzięczam, iż pobierając przez dwa lata tzw. stypendium cesarskie, bawiłem za granicą, a mianowicie w Berlinie, gdzie oddawałem się prawie wyłącznie studiom prawa rzymskiego, z szczególnym

¹¹ *Kronika Uniwersytetu Lwowskiego 1894/95–1897/98*, red. L. Finkel, M. Chlamtacz, t. 1, Lwów 1899, s. 254–255.

¹² Zob. A. Redzik, R. Wiaderna-Kuśnierz, *Szachowski Stanisław Krzysztof (1838–1906)*, [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, Warszawa 2010, s. 360–363.

¹³ Szachowski po 15 latach pełnienia urzędu sekretarza ustąpił z tego stanowiska. Zob. *Kronika Uniwersytetu Lwowskiego 1894/95–1897/9*, s. 30, 123.

¹⁴ Po powrocie zamieszkał we Lwowie przy ul. Jagiellońskiej 24. Zob. Державний архів львівської області (dalej: ДАЛО), ф. 26, оп. 5, спр. 1989, арк. 5v. O zagranicznych studiach M. Chlamtacza zob. R. Wiaderna-Kuśnierz, *Zagraniczne studia i stypendia naukowe...*; eadem, *Prawo rzymskie na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie w okresie międzywojennym (1918–1939)*, Toruń 2015, s. 183–186, 282–289.

¹⁵ ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 1989, арк. 5.

¹⁶ Najwięcej danych dotyczących kandydatów udało się ustalić w związku z ich obszernymi niektórymi podaniami i załącznikami, w których opisali swoją drogę zawodową i naukową. Załączniki, które dołączyli do podań po zakończonym konkursie, powróciły do zainteresowanych, dlatego jest ich niewiele. Obszerne podania przedstawił M. Chlamtacz i T. Bujak.

Uwaga! Artykuł został opublikowany w dwóch wersjach językowych – podstawą do cytowań jest wersja angielska

uwzględnieniem historycznego jego rozwoju. Załączone świadectwa profesorów berlińskiego uniwersytetu określają bliżej treść i kierunek moich studiów i wykazują zarazem, że władam językiem niemieckim w słowie i piśmie. Po powrocie z zagranicy z końcem roku 1894 wstąpiłem na dalszą praktykę do kancelarii adwokata Tadeusza Skałkowskiego we Lwowie i praktykę tę obecnie kontynuuję. Celem uzyskania *veniam legendi* z prawa rzymskiego w uniwersytecie lwowskim przygotowuję obecnie do druku rozprawę o charakterze umownym tradycji w klasycznym prawie rzymskim, którą jeszcze w tym roku przedłożę. Na dowód, że również i językiem ruskim władam w słowie i piśmie, przedkładałem dwa świadectwa gimnazjalne, z których się okazuje, że będąc w polskim gimnazjum Franciszka Józefa I we Lwowie pobierałem naukę języka ruskiego¹⁷.

Na koniec prośbę o posadę umotywowałem dodatkowo:

W końcu ośmielałem się wobec Wysokiego Senatu złożyć zapewnienie, że jak dotąd w mych usiłowaniach, tak i na nowym urzędzie, jeśli bym nim przez Wysoki Senat został zaszczycony, sumiennie, gorliwie i lojalnie starać się będę odpowiedzieć obowiązkom z urzędem tym połączonym¹⁸.

Do podania – według tego, co napisał – dołączyłem 20 załączników, których nie odnaleziono w dokumentacji (załączniki odrzuconych kandydatów były im zwracane).

KONTRKANDYDACI MARCELEGO CHLAMTACZA

Kontrkandydatami Marcelego Chlamtacza byli: Jan Józef Wierzbowski – adiunkt sądu powiatowego w Mikulińcach¹⁹, dr Jan Błeszyński – doktor praw z Jarosławia, dr Aleksander Doliński – kandydat adwokatury, Kazimierz Tychowski – c.k. kancelista administracyjny, dr Tadeusz Bujak – adiunkt c.k. Prokuraturii Skarbu, dr Jan Waygart – koncypient²⁰ c.k. Prokuraturii Skarbu²¹.

Pierwszym kontrkandydatem Chlamtacza do posady sekretarza uniwersytetu był trzydziestoczteroletni Jan Józef Wierzbowski, urodzony w 1861 r. w Skałacie, stanu wolnego, adiunkt sądu powiatowego w Mikulińcach. W swojej ankiecie, którą wypełnił 20 stycznia 1895 r., w rubryce „Znajomość języków i inne wiadomości tudzież uzdolnienie” wpisał: polski, ruski, niemiecki, świadectwa egzaminów prawniczych i sędziowskiego. W rubryce „Służba dotychczasowa” możemy m.in. przeczytać, iż z dniem 28 kwietnia 1885 r. rozpoczął praktykę przy c.k. sądzie obwodowym w Stanisławowie, następnie pełnił służbę w c.k. sądach powiatowych: od 6 sierpnia 1888 r. – w Tyśmienicy, od 7 sierpnia 1891 r. – w Dowaczowie, a od 28 września tego samego roku – w Hosiatynie²². Z uwagi na to, że Wierzbowski pozostawał już w służbie publicznej, swoje podanie 26 stycznia 1895 r. (przyjęte pod nr 416) – jak przykazano w ogłoszeniu w „Gazecie Lwowskiej” – wniósł za pośrednictwem przełożonego, naczelnika c.k. sądu powiatowego w Mikulińcach, sędziego Teofila Niedźwińskiego. Wierzbowski nie czekał jednak na rozstrzygnięcie konkursu. Już 2 lutego wycofał swoje dokumenty i zrezygnował z uczestniczenia w konkursie. Na jego podaniu znajdujemy następujący wpis:

¹⁷ ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 1989, арк. 4–5 (pisownię uwspółcześiono).

¹⁸ *Ibidem*.

¹⁹ Obecnie Mykulyntsi, obwód iwanofrankowski na Ukrainie.

²⁰ „Koncypient”, „koncepista” to przestarzałe ‘początkujący urzędnik, kancelista, referent biurowy, adwokacki, notarialny, praktykant’.

²¹ R. Wiaderna-Kuśnierz, *Prawo rzymskie na Uniwersytecie Jana Kazimierza...*, s. 184.

²² ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 1989, арк. 7.

Uwaga! Artykuł został opublikowany w dwóch wersjach językowych – podstawą do cytowań jest wersja angielska

„Od niniejszej prośby odstępuję i potwierdzam odbiór wszystkich allegatów, Lwów 2 lutego 1895 r. Jan Józef Wierzbowski”²³.

Trzy następne podania wpłynęły w dniu 29 stycznia 1895 r. Złożyli je kolejno: Jan Bleszyński (odnotowane pod nr 419), Aleksander Doliński (nr 420) i Marceli Chłamtacz (nr 424).

O Bleszyńskim niewiele wiadomo. W jednych dokumentach, znajdujących się w aktach archiwalnych, widnieje jako Jan Bleszyński, w innych – Bleszyński. Ustalono, że w rzeczywistości nazywał się Jan Honoriusz Ignacy Abdon Bleszyński. Z informacji zawartych w przedstawionych przez niego dokumentach w chwili starania się o posadę sekretarza Uniwersytetu Lwowskiego wynika, że urodził się w 1865 r. w Skoraczewie w rejencji poznańskiej (Wielkie Księstwo Poznańskie), a mieszkał w Jarosławiu. Jak wynika z przeprowadzonych badań, informacje te pokrywają się z danymi znalezionymi za pośrednictwem strony internetowej Biblioteki Kórnickiej PAN w Tekach Dworzaczka, a także w „Gazecie Warszawskiej” oraz w publikacji Jana Michalika *Dzieje teatru w Krakowie w latach 1865–1893. Przedsiębiorstwa teatralne* (część 1). Wynika z nich, że urodził się 16 czerwca 1865 r. z ojca Bonawentury Bleszyńskiego (herbu Suchekomnaty lub Oksza²⁴) i matki Elżbiety Szczanieckiej (herbu Ossoria)²⁵. Jego ojciec, Bonawentura, był oskarżony po powstaniu styczniowym w wielkim procesie politycznym, który rozpoczął się 7 lipca 1864 r. przed Trybunałem w Berlinie dla 149 powstańców²⁶. Bonawenturze prokurator zarzucił dostarczanie broni i amunicji dla powstania i żądał dla niego kary 6 lat więzienia²⁷. Po narodzinach Jan do 1874 r. mieszkał w majątku swojej matki w Skoraczewie koło Kościana; wówczas to rodzice majątek sprzedali i zamieszkali w Kołdowie, folwarku Suliszewic, a następnie w majątku ojca, czyli samych Suliszewicach. Jan miał czworo rodzeństwa: Bronisławę, Ignacego, Antoninę i Marię²⁸. W 1884 r. otrzymał świadectwo dojrzałości w krakowskim Gimnazjum św. Anny. Na semestr zimowy roku 1884/85 zapisał się na Wydział Filozoficzny Uniwersytetu Jagiellońskiego. Zamierzał słuchać wykładów z historii i historii literatury, uczestniczyć w konserwatorium z doktryn filozoficznych. W semestrze letnim nie ma go już jednak w rejestrze wpisanych studentów²⁹. W 1889 r., będąc statystą i aktorem, w teatrze krakowskim wydał sześćdziesięciostronicową broszurkę pt. *Rządy Pana Gliksona w Teatrze Krakowskim* (własnym nakładem), w której krytycznie przedstawił czteroletnie rządy dyrektora teatru. Broszurka ta odbiła się głośnie echem w środowisku krakowskim. Dużo o niej i o samym autorze pisano. Jedni uznali ją za paszkwil, inni za przejaw młodzieńczego humoru, inni jeszcze za próbkę pióra niedoświadczonego w sprawach teatru autora. Szeroko o broszurze Bleszyńskiego i licznych głosach co do funkcjonowania teatru we wspomnianym okresie traktuje publikacja Jana Michalika *Dzieje teatru w Krakowie w latach 1865–1893. Przedsiębiorstwa teatralne*³⁰. Prawdopodobnie praca w teatrze stanowiła uboczne zajęcie Bleszyńskiego, po-

²³ *Ibidem*, apk. 6.

²⁴ Źródło: <http://teki.bkpan.poznan.pl/search.php?section=3&single=1&fileno=4&page=45> [dostęp: 28.12.2019]. Por. www.sejm-wielki.pl/b/dw.38418 [dostęp: 28.12.2019].

²⁵ Źródło: <http://teki.bkpan.poznan.pl/search.php?section=3&single=1&fileno=4&page=45> [dostęp: 28.12.2019].

²⁶ www.genealogia.okiem.pl/powstania/index.php?nazwisko=B%C5%82eszy%C5%84ski [dostęp: 28.12.2019].

²⁷ *Proces wytyczony Polakom w Berlinie*, „Gazeta Warszawska” 1864, nr 285, s. 4.

²⁸ Źródło: <http://teki.bkpan.poznan.pl/search.php?section=3&single=1&fileno=4&page=45> [dostęp: 28.12.2019].

²⁹ J. Michalik, *Dzieje teatru w Krakowie w latach 1865–1893. Przedsiębiorstwa teatralne*, Kraków 1996, s. 400.

³⁰ *Ibidem*, s. 400–405.

Uwaga! Artykuł został opublikowany w dwóch wersjach językowych – podstawą do cytowań jest wersja angielska

nieważ studiował prawo, a w 1891 r. uzyskał stopień doktora praw na Uniwersytecie Jagiellońskim. Od 1891 r. do momentu starania się o pracę sekretarza w 1895 r. nie udało się ustalić jego losów – poza faktem, że mieszkał w Jarosławiu, skąd starał się o posadę sekretarza Uniwersytetu Lwowskiego.

Kolejny pretendent do etatu sekretarza – Aleksander Doliński – urodzony 18 lutego 1866 r. w Laskowcach³¹ na Podolu, ukończył gimnazjum w Buczaczu i Tarnopolu, studiował na Uniwersytecie Lwowskim, gdzie również się doktoryzował (1890). Następnie wyjechał na dwuletnie studia do Niemiec. W roku akademickim 1890/91 studiował w Berlinie, gdzie brał udział w seminariach profesorów prawa rzymskiego: Alfreda Pernice'a, Heinricha Dernburga i Ernsta Ecka oraz w seminarium profesora prawa handlowego Levina Goldschmidta, w Getyndze zaś w roku akademickim 1891/92 m.in. pod okiem prof. prawa rzymskiego, prekursora solidaryzmu, twórcy „teorii interesu” – Rudolpha von Jheringa. W dniu 21 lipca 1893 r. wniósł na Wydziale Prawa podanie o udzielenie *veniae legendi* z austriackiego prawa prywatnego. Przedstawił wówczas pracę *Haftung des Contrahenten für seine Gehilfen bei der Abschließung von obligatorischen Verträgen*, która przez recenzentów – Ernesta Tilla i Leonarda Piętaka – przyjęta została krytycznie³². W chwili składania podania o posadę sekretarza deklarował w dostarczonych dokumentach, iż od 7 października 1893 r. jest praktykantem adwokatury³³.

W dniu 31 stycznia 1895 r. wpłynęło kolejne, zarejestrowane pod nr 427, podanie – Kazimierza Tychowskiego, c.k. koncepcisty administracyjnego, urodzonego w 1862 r. w Hoszarnach³⁴, powiecie rudeckim w Galicji. Był Ukraincem³⁵, działaczem w środowisku socjalistów. Wiadomo, że w 1882 r., będąc studentem Wydziału Filozoficznego Uniwersytetu Lwowskiego, został aresztowany. Jak informuje „Gazeta Toruńska” z 13 maja 1883 r., trzy dni wcześniej we Lwowie zapadł przeciwko niemu i kilkudziesięciu innym współtowarzyszom (m.in. Janowi Kozakiewiczowi i Michałowi Drabikowi) wyrok skazujący w procesie o szerzenie propagandy idei socjalistycznych i organizowanie nielegalnych kółek socjalistycznych³⁶. Tychowski w powyższym procesie został skazany na 6 miesięcy surowego aresztu³⁷.

W dniu 2 lutego 1895 r. na Uniwersytet Lwowski wpłynęły dwa podania: Tadeusza Bujaka³⁸ (L. 431) i Jana Waygarta³⁹ (L. 432). Przesłane zostały za pośrednictwem wspólnego przełożonego radcy dworu i Prokuratora Skarbu – dra Karola Kunza, obaj kandydujący doktorzy służyli bowiem w Prokuratorii Skarbu, pierwszy na stanowisku adiunkta, drugi – koncypienta.

Tadeusz Bujak urodził się 5 lutego 1862 r. we Lwowie. Pochodził z rodziny ewangelików, wcześniej osiadłych na Śląsku Cieszyńskim. W 1879 r. ukończył I Gimnazjum we

³¹ Obecnie Laskivtsi, obwód tarnopolski na Ukrainie.

³² A. Redzik, *Aleksander Doliński (1866–1930). Profesor prawa handlowego Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie*, „Czasopismo Prawno-Historyczne” 2007, t. 59(2), s. 291–292; *Kronika Uniwersytetu Lwowskiego 1894/95–1897/98*, s. 133–134. Zob. także: ДАЛЮ, ф. 26, оп. 5, спр. 1989, арк. 28.

³³ *Ibidem*.

³⁴ Obecnie Hradivka, obwód lwowski na Ukrainie.

³⁵ Zob. L. Beskid, K. Zagórski, *Robotnicy na tle przemian struktury społecznej w Polsce*, Warszawa 1971, s. 376.

³⁶ W. Reger, A. Gilewicz, *Listy Witolda Regera wysłane w latach 1896–1902 z Przemysła do Londynu do Związku Socjalistów Polskich*, Przemysł 1961, s. 29; W. Najdus, *Polska Partia Socjalno-Demokratyczna Galicji i Śląska: 1890–1919*, Warszawa 1983, s. 71.

³⁷ *Przegląd dzienny*, „Gazeta Toruńska” 13.05.1893, nr 108, s. 2.

³⁸ Czterech imion: Tadeusz, Adolf, Jan, Teodor. Zob. ДАЛЮ, ф. 26, оп. 5, спр. 1989, арк. 12.

³⁹ *Ibidem*, арк. 16v, 17v.

Uwaga! Artykuł został opublikowany w dwóch wersjach językowych – podstawą do cytowań jest wersja angielska

Lwowie, następnie rozpoczął studia we Lwowie i w Wiedniu. Zwieńczył je, otrzymując w 1887 r. dyplom doktora praw na lwowskiej uczelni⁴⁰. Podanie Bujaka wraz z szesnastoma załącznikami (m.in. metryką chrztu, absolutorium, świadectwami wyników egzaminów rządowych, dyplomem doktora prawa) wpłynęło do Prokuraturii Skarbu 3 stycznia 1895 r. (L. 280). Z podania wynika, iż jego droga zawodowa rozpoczęła się w Prokuraturii Skarbu, kiedy to 25 października 1883 r. dekretem c.k. Krajowej Dyrekcji Skarbu przydzielony został do praktyki koncepcyjnej przy lwowskiej c.k. Prokuraturii Skarbu jako koncypient bezpłatny. W ciągu następnych lat awansował i otrzymywał już płacę – w wysokości 500–600 zł rocznie. Dekretem z 24 czerwca 1890 r. mianowany został koncepistą już w X, a 15 czerwca 1892 r. – adiunktem przy tej samej Prokuraturii Skarbu w IX klasie rangi⁴¹. Jego przełożeni wypowiadali się o jego pracy bardzo pozytywnie. W formularzu o przebiegu kariery zawodowej dołączonym do podania w rubryce „Komentarze” czytamy m.in.:

Posiada wyśmienite zdolności i obszerną znajomość ustaw i umie takowe w każdym razie należycie zastosować. Oddaje się służbie szczerze i z zamiłowaniem i pełni swe obowiązki bardzo gorliwie i pilnie, a na wypracowaniach odznacza się wielką sumiennością. Zachowanie się pod każdym względem wzorowe. Lwów d. 23 lutego 1892 r. Betzikowski m.p. Widziałem. Lwów 2 marca 1892 Kunz m.p.

Kiedy składał podanie o posadę notariusza, dr Fryderyk Ruebenbauer, nadradca Prokuraturii Skarbu, wystawił mu następującą opinię:

Gdy kandydat bez przerwy przez cały przeciąg służby przy c.k. Prokuraturii Skarbu oddaje się z zamiłowaniem teoretycznym studiom prawniczym, zajmując się umiejętnością prawa, nie tylko pod względem praktycznego ustaw zastosowania, lecz także i to głównie pod względem naukowego badania i interpretowania tychże, uważam kandydata do objęcia posady sekretarza c.k. Uniwersytetu we Lwowie za szczególnie uzdolnionego. Lwów 26 stycznia 1895 r. Dr Fryderyk Ruebenbauer m.p. c.k. starszy radca Prokuraturii skarbu. Widziałem i zgadzam się. Kunz m.p. c.k. Prokurator skarbu⁴².

W tym czasie dr Tadeusz Bujak deklarował stan wolny oraz władanie językami krajowymi i niemieckim, napisał w podaniu także: „[...] posiadam lekki francuski i angielski”⁴³. Oprócz zatrudnienia w Prokuraturii Skarbu w latach 90. XIX w. brał czynny udział w pracach Wydziału Towarzystwa Prawniczego we Lwowie, m.in. w dniach 23 i 30 października 1890 r. przedstawił referat o warunkowym wyroku karnym według § 25 projektu ustawy karnej, 28 stycznia i 4 lutego 1892 r. – o warunkach licytacyjnych przy licytacyjnych sprzedażach nieruchomości, 6 i 13 maja tego roku zreferował postanowienia V rozdziału projektu traktującego „O powodach wykluczających, łagodzących lub uchylających karę” (§ 55–75). Bujak spełniał się również w pracy organizacyjnej. W 1889 r. powołał do życia w Czytelni Akademickiej kółko szachowe. Uchodził od połowy lat 80. XIX w. za jednego z lepszych graczy Lwowa. W 1894 r. był wśród 45 członków założycieli Lwowskiego Klubu Szachistów,

⁴⁰ *Ibidem*, apk. 12.

⁴¹ *Ibidem*, apk. 14, 14v.

⁴² *Ibidem*, apk. 12.

⁴³ *Ibidem*, apk. 14v, 28.

Uwaga! Artykuł został opublikowany w dwóch wersjach językowych – podstawą do cytowań jest wersja angielska

a w pierwszym zarządzie objął funkcję bibliotekarza⁴⁴. Klub powstał 25 listopada na walnym zebraniu szachistów w lwowskim Grand Hotelu⁴⁵.

Z kolei Jan Eugeniusz Juliusz Waygart, koncypient Prokuratorii Skarbu, urodził się 5 maja 1870 r. w Macoszynie (powiat żółkiewski, województwo lwowskie), w rodzinie ziemiańskiej. W drugiej połowie XIX w. Waygartowie byli właścicielami Macoszyna. Jan studiował we Lwowie, stopień doktora praw na Wydziale Prawa i Umiejętności Politycznych otrzymał w roku akademickim 1893/94⁴⁶. Był członkiem założycielem stowarzyszenia akademickiego pierwszego lwowskiego „Klubu Szermierzy”. Na pierwszym walnym zebraniu klubu w 1891 r. został jego pierwszym prezesem⁴⁷. Był nim również w roku następnym⁴⁸.

ROZSTRZYGNIECIE KONKURSU

Z powyższych kandydatur Senat akademicki wziął pod uwagę tylko dwie, a mianowicie Marceliego Chlamtacza i Tadeusza Bujaka. Ostatecznie na posiedzeniu w dniu 16 lutego 1895 r. uchwalono większością głosów, by zaproponować ministrowi na posadę sekretarza Uniwersytetu tylko Marceliego Chlamtacza⁴⁹. Minister Wyznań i Oświaty mianował go na stanowisko sekretarza c.k. Uniwersytetu we Lwowie reskrytem z dnia 10 maja 1895 r. (L. 9164) z płacą roczną 1100 zł. Do pensji przysługiwał mu dodatek pięcioletni i dodatek aktywalny w kwocie 300 zł rocznie. Nominacja ta stała się prawomocna z dniem 1 czerwca 1895 r. Pismem z Ministerstwa Wyznań i Oświaty datowanym na 7 czerwca tego roku poleceno Senatowi akademickiemu, po pierwsze, aby doręczył nowo mianowanemu sekretarzowi dekret nominacyjny wraz z załącznikami podania kompetencyjnego oraz aby wezwał go do bezzwłocznego zgłoszenia się i objęcia czynności służbowych, po drugie zaś, aby poinformował c.k. Namiestnictwo o mianowaniu i zaasygnowaniu dla niego poborów czynnych, a po trzecie, aby poinformowano innych kandydatów starających się o posadę, iż została ona już obsadzona i w związku z tym zwrócono wszystkim załączniki podań. Nadmie-

⁴⁴ T. Wolsza, *Tadeusz Bujak (1862–1926)*, [w:] *Arcymistrzowie, mistrzowie, amatorzy... Słownik biograficzny szachistów polskich*, t. 4, Warszawa 2003, s. 17–18.

⁴⁵ J. Jaremko, *Czy wiele krajów ma tak sławną historię?*, www.kuriergalicyjski.com/historia/8132-czy-wiele-krajow-ma-tak-slawna-historie/ [dostęp: 14.01.2020].

⁴⁶ Razem z nim stopień doktora praw w tym roku akademickim otrzymali: Jakób Andermann, Józef Herzig, Samuel Herz Marcussohn, Schloma Wassermann, Jonasz Wiesenberg, Witold Roman Sienkiewicz, Joachim Salomon Krug, Sesig recte Feliks Goldscheider, Gerschon Zipper, Adam Ludwig Leliwa Pilecki, Michał Władysław Lemiszewski, Mojżesz Leib Pachtmann, Kazimierz Promiński, Izaak Presser, Maksymilian Fried, Franciszek Aleksander Bogorya Podlewski, Nason Fichner, Franciszek Sawa, Arnold Hansel, Mieczysław Karol Podczaszyński, Schloma Salman Oberländer, Izaak Leib Schneidmesser, Abraham Halpern, Bronisław Stanisław Morawski, Ernest Konrad Adam, Jakób Vorzimmer, Izrael Rotstein, Maksymilian Liptay, Michał Jonasz Landau, Władysław Gawański, Artur Antoni Stanisławski, Łazasz Zion; na Wydziale Filozoficznym: Bronisław Ludwik Gubrynowicz i Eugeniusz Mikołaj Romer. Zob. *Promocyje doktorskie*, „Gazeta Lwowska” 11.08.1894, nr 183, s. 2–3.

⁴⁷ S. Zaborniak, *Sportowe organizacje studenckie Lwowa i Krakowa działające przed rejestracją Akademickiego Związku Sportowego w 1909 r.*, [w:] *Akademicka kultura fizyczna na przełomie stuleci*, t. 2: *Uwarunkowania historyczno-socjologiczne*, Krosno 2009, s. 21.

⁴⁸ T.Z., *Z dziejów rozwoju szermierki w Polsce*, „Stadjon” 1927, nr 6, s. 4.

⁴⁹ R. Wiaderna-Kuśnierz, *Prawo rzymskie na Uniwersytecie Jana Kazimierza...*, s. 184. Zob. także: ДАЛЮ, ф. 26, оп. 5, спп. 1989, апк. 27v.

Uwaga! Artykuł został opublikowany w dwóch wersjach językowych – podstawą do cytowań jest wersja angielska

niono też o tym, że „załączniki podania Tadeusza Bujaka zostały mu zwrócone na jego żądanie w krótkiej drodze”⁵⁰.

Marceli Chlamtacz objął swe obowiązki sekretarza Uniwersytetu w dniu 11 czerwca 1895 r. i był nim przez 5 lat, kiedy to 12 czerwca 1900 r. mianowany został profesorem nadzwyczajnym prawa rzymskiego tego uniwersytetu. Jego następcą na stanowisku sekretarza został Alojzy Winiarz – docent prywatny uniwersytetu, adiunkt archiwum krajowego aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie⁵¹.

Będąc sekretarzem Uniwersytetu, Chlamtacz zredagował wspólnie z Ludwikiem Finkelem pierwszy tom *Kroniki Uniwersytetu Lwowskiego 1894/95–1897/98*. Jego współpracownikami w tym czasie w Kancelarii Uniwersyteckiej byli: Ananiasz Ardan – kwestor, Franciszek Owoc i Mieczysław Świątkiewicz – kanceliści, Franciszek Krzyżanowski – stały dietariusz, Jan Pniak – pedel⁵².

DALSZE LOSY UBIEGAJĄCYCH SIĘ O STANOWISKO SEKRETARZA UNIwersYTETU LWOWSKIEGO

Marceli Chlamtacz po uzyskaniu stanowiska profesora nadzwyczajnego rozwijał dalej swoją karierę naukową na Uniwersytecie Lwowskim, a także – od 1908 r. – samorządową. Przez wiele lat był członkiem Rady Miejskiej, a w latach 1918–1927 był wiceprezydentem miasta Lwowa⁵³.

Pozostali odrzuceni kandydaci rozwinęli się w innych dziedzinach życia i zawodach. Jan Józef Wierzbowski, który wycofał swoje dokumenty jeszcze przed konkursem, spełniał się nadal w zawodzie sędziego i adwokata w Stanisławowie, gdzie był postacią powszechnie znaną i szanowaną⁵⁴. Nie założył rodziny. Zmarł 4 marca 1939 r. w Stanisławowie jako emerytowany sędzia⁵⁵. Niewiele wiadomo o kolejach losu Kazimierza Tychowskiego. Prawdopodobnie zginął w obronie Lwowa w 1918 r. Poznanie dalszych losów Jana Błeszyńskiego nastręczyło dużo trudności. Udało się ustalić kilka faktów, m.in. odnaleźć kilka jego publikacji, z których wynika, że nadal interesował się teatrem, literaturą i sztuką oraz pisywał o nich. Podpisywał się Jan H. Błeszyński (na drugie imię miał bowiem Honoriusz)⁵⁶.

⁵⁰ ДАЛО, ф. 26, оп. 5, спр. 1989, арк. 3, 3v.

⁵¹ R. Wiaderna-Kuśnierz, *Prawo rzymskie na Uniwersytecie Jana Kazimierza...*, s. 184–185; *Kronika Uniwersytetu Lwowskiego (1898/9–1909/10)*, t. 2, zestawił W. Hahn, Lwów 1912, s. 683–684.

⁵² *Kronika Uniwersytetu Lwowskiego 1894/95–1897/98...*, s. 254–255.

⁵³ Więcej informacji na temat życia i działalności profesora znajduje się w publikacjach, których dane bibliograficzne zostały zamieszczone w przypisach 2–6 niniejszego opracowania.

⁵⁴ Szczególną opieką darzył naukę polską oraz młodzież; pracował w wielu organizacjach i towarzystwach, m.in. na rzecz Towarzystwa Naukowego we Lwowie, które wielokrotnie wspierał finansowo (pierwszy raz w 1918 r., kiedy to przekazał 9700 koron w gotówce i obligacjach). Potem wielokrotnie czynił zapisy w gotówce i akcjach, które z czasem utworzyły Fundusz im. Jana Wierzbowskiego. Ufundował też dom wypoczynkowy dla młodzieży rzemieślniczej w Mikuliczynie w Karpatach. W nekrologu zamieszczonym w związku z jego śmiercią w *Sprawozdaniach Towarzystwa Naukowego we Lwowie* napisano: „Skąpy i oszczędny dla siebie do przesady, był dobrodziejem cichym dla licznej rzeszy biednych, których wspierał hojną dłonią. To też pogrzeb ś.p. Wierzbowskiego był manifestacją zasłużoną całego społeczeństwa” (*Sprawozdania Towarzystwa Naukowego we Lwowie*, red. P. Dąbkowski, R. 19, z. 1, Lwów 1939, s. 98).

⁵⁵ *Ibidem*.

⁵⁶ Opublikował następujące artykuły (w kolejności chronologicznej): „Powrót taty” – *najnowsza opera polska*, „Kurier Niedzielnny” 1897, nr 26; *Teatr i muzyka*. „Dziady”, „Kurier Niedzielnny” 1897, nr 37. Ponadto wydał książki: *Komedia miłości*, Warszawa 1902; *Marokko w historii, w życiu i w pieśni według opowiadań francu-*

Uwaga! Artykuł został opublikowany w dwóch wersjach językowych – podstawą do cytowań jest wersja angielska

Dalsze życie i działalność zawodową kolejnego odrzuconego kandydata – Aleksandra Dolińskiego, na kilku polach opisał szeroko Adam Redzik w artykule pt. *Aleksander Doliński (1866–1930). Profesor prawa handlowego Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie*⁵⁷. Z zamieszczonych w nim informacji wynika, że w 1995 r. Doliński habilitował się z austriackiego prawa prywatnego⁵⁸, w 1899 r. został wpisany na listę adwokatów Izby Adwokackiej we Lwowie⁵⁹, a w 1904 r. został mianowany profesorem nadzwyczajnym prawa handlowego i wekslowego na Uniwersytecie Lwowskim. W związku z tym mianowaniem zobowiązany został do złożenia adwokatury, co też uczynił. Profesurę zwyczajną z prawa handlowego i wekslowego uzyskał 5 lat później, w sierpniu 1909 r.⁶⁰ Profesor pozostawił po sobie wiele publikacji, przede wszystkim z zakresu prawa handlowego, wekslowego, spółdzielczego i ubezpieczeniowego. Był współautorem, z profesorem krakowskim Antonim Górskim, pierwszej części podręcznika do prawa handlowego pt. *Zarys prawa handlowego*, t. 1: *Nauki ogólne i prawo osobowe* (Lwów 1912). Zmarł 23 grudnia 1930 r. Pochowany został na Cmentarzu Łyczakowskim w grobowcu swoich teściów – Sławików, znajdującym się w sąsiedztwie grobowca Marii Konopnickiej⁶¹.

Ostatni z prawników – Jan Waygart – został c.k. radcą ministerialnym w Ministerstwie Robót Publicznych⁶². Po 1919 r. m.in. pełnił funkcję podsekretarza stanu w Ministerstwie Spraw Wojskowych. Zmarł w 1924 r.⁶³

skiego podróżnika, Warszawa 1908. Opracował też w skrócie książkę Edwarda Bernsteina *Strajk, jego istota i oddziaływanie* (Warszawa 1907). Przetłumaczył m.in. z niemieckiego na polski książki Arthura Schopenhauera: *O religii, Dyalog* (Lwów 1893) oraz *Gniazdo rodzinne (Ognisko rodzinne). Sztuka w 4. aktach Hermana Sudermanna* (Lwów 1893 [tłumaczenie w formie rękopisu]).

⁵⁷ A. Redzik, *Aleksander Doliński...*, s. 289–325. W tym artykule Adam Redzik powołał się również na wcześniejsze publikacje wydane w związku ze śmiercią Aleksandra Dolińskiego, m.in. wskazał: M.A.[llerhand], *Śp. Dr Aleksander Doliński*, „Przegląd Prawa i Administracji” 1931, R. LV, s. 132–134; R. Longchamps de Brier, *Ś.P. Prof. Dr Aleksander Doliński*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 1931, s. 265; A.J.[ackowski], *Śp. Dr Aleksander Doliński*, „Gazeta Sądowo-Warszawska” 1931, s. 253.

⁵⁸ Na podstawie pracy *O zastępstwie przy zawieraniu aktów prawnych według prawa prywatnego austriackiego* (Lwów 1895).

⁵⁹ A. Redzik, *Aleksander Doliński...*, s. 296.

⁶⁰ Co do dokładnej daty uzyskania profesury zwyczajnej por. *ibidem*, s. 292; *Kronika Uniwersytetu Lwowskiego (1898/9–1909/10)*, s. 307.

⁶¹ Adam Redzik pisze, że oprócz pracy na lwowskim uniwersytecie był profesorem powstałej w 1922 r. prywatnej uczelni – Wyższej Szkoły dla Handlu Zagranicznego we Lwowie, gdzie jesienią 1930 r. wybrano go na stanowisko rektora, które zajmował do śmierci. Zaangażował się również w działalność spółdzielczą; w latach 1920–1930 był prezesem Związku Stowarzyszeń Zarobkowych i Gospodarczych, a w latach 1923–1924 był członkiem Państwowej Rady Spółdzielczej przy Ministrze Skarbu. Brał udział jako prezes Sekcji Prawa Handlowego w powołanej ustawą z dnia 3 czerwca 1919 r. Komisji Kodyfikacyjnej RP, gdzie przyczynił się do powstania licznych projektów z zakresu prawa handlowego, wiele z nich opracował też sam, m.in. prawo wekslowe, na podstawie którego 14 listopada 1924 r. Prezydent wydał rozporządzenie – O prawie wekslowym. Na bazie jego referatu Sekcja Prawa Handlowego Komisji przyjęła również projekt prawa o spółkach akcyjnych, na podstawie którego w 1928 r. Prezydent wydał rozporządzenie – Prawo o spółkach akcyjnych. Jego drugi projekt o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością, przebudowany w toku dalszych prac (Doliński zmarł w grudniu 1930 r.), był również podstawą do wydania w 1933 r. Kodeksu handlowego. Brał także udział w pracach nad projektem ustawy o prawie autorskim, którą uchwalono w 1926 r. Zob. A. Redzik, *Aleksander Doliński...*, passim.

⁶² *Sprawozdanie c.k. Państwowej Szkoły Przemysłowej w Krakowie ogłoszone z końcem roku szkolnego 1913–14*, Kraków 1914, s. 20.

⁶³ S. Zaborniak, *op. cit.*, s. 21, przypis 24.

BIBLIOGRAFIA

ŹRÓDŁA

1. Archiwalne

Державний архів львівської області, ф. 26, оп. 5, спр. 1989.

2. Czasopisma

Błęszyński J.H., „Powrót taty” – najnowsza opera polska, „Kurier Niedzielnny” 1897, nr 26.

Błęszyński J.H., *Teatr i muzyka*. „Dziady”, „Kurier Niedzielnny” 1897, nr 37.

Proces wytyczony Polakom w Berlinie, „Gazeta Warszawska” 1864, nr 285.

Promocye doktorskie, „Gazeta Lwowska” 11.08.1894, nr 183.

Przegląd dzienny, „Gazeta Toruńska” 13.05.1893, nr 108.

T.Z., *Z dziejów rozwoju szermierki w Polsce*, „Stadjon” 1927, nr 6.

LITERATURA

A.[llerhand] M., *Śp. Dr Aleksander Doliński*, „Przegląd Prawa i Administracji” 1931, R. LV.

Bernstein E., *Strajk, jego istota i oddziaływanie*, oprac. J. Błęszyński, Warszawa 1907.

Beskid L., Zagórski K., *Robotnicy na tle przemian struktury społecznej w Polsce*, Warszawa 1971.

Błęszyński J., *Komedia miłości*, Warszawa 1902.

Błęszyński J., *Marokko w historii, w życiu i w pieśni według opowiadań francuskiego podróżnika*, Warszawa 1908.

Czech-Jeziarska B., *Nauczanie prawa rzymskiego w Polsce w okresie międzywojennym*, Lublin 2011.

Czech-Jeziarska B., *Okres dwudziestolecia międzywojennego a rozwój nauki prawa rzymskiego*, „Zeszyty Prawnicze” 2011, nr 11.4, DOI: <https://doi.org/10.21697/zp.2011.11.4.07>.

Czech-Jeziarska B., *Prawo rzymskie i jego nauczanie w Polsce*, [w:] *Synteza prawa polskiego 1918–1939*, red. T. Guz, J. Głuchowski, M.R. Pałubska, Warszawa 2013.

Doliński A., *O zastępstwie przy zawieraniu aktów prawnych według prawa prywatnego austriackiego*, Lwów 1895.

Doliński A., Górski A., *Zarys prawa handlowego*, t. 1: *Nauki ogólne i prawo osobowe*, Lwów 1912.

J.[ackowski] A., *Śp. Dr Aleksander Doliński*, „Gazeta Sądowo-Warszawska” 1931.

Jaremko J., *Czy wiele krajów ma tak sławną historię?*, www.kuriergalicyjski.com/historia/8132-czy-wiele-krajow-ma-tak-slawna-historie [dostęp: 14.01.2020].

Kamińska R., *Marcelego Chlamtacza walka o realny charakter umowy*, [w:] *Ad laudem magistri nostri. Mi-strzowie. Dzieła polskiej romanistyki*, Toruń 2018.

Kronika Uniwersytetu Lwowskiego 1894/95–1897/98, red. L. Finkel, M. Chlamtacz, t. 1, Lwów 1899.

Kronika Uniwersytetu Lwowskiego (1898/9–1909/10), t. 2, zestawił W. Hahn, Lwów 1912.

Longchamps de Bérier R., *Ś.P. Prof. Dr Aleksander Doliński*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 1931.

Michalik J., *Dzieje teatru w Krakowie w latach 1865–1893. Przedsiębiorstwa teatralne*, Kraków 1996.

Najdus W., *Polska Partia Socjalno-Demokratyczna Galicji i Śląska: 1890–1919*, Warszawa 1983.

Nancka G., *Kilka uwag o poglądach Marcelego Chlamtacza na regulę bonae fidei possessor fructus/ consumptos/ suos facit*, „Z Dziejów Prawa” 2018, t. 11(19), cz. 2.

Nancka G., *Prawo rzymskie w pracach Marcelego Chlamtacza*, Katowice 2019.

Nancka G., *Trzej romaniści w poglądach Marcelego Chlamtacza*, „Studia Prawno-Ekonomiczne” 2017, t. 105.

Osuchowski W., *Marcel Chlamtacz (1865–1947) [nekrolog]*, „Czasopismo Prawno-Historyczne” 1949, t. 2.

Osuchowski W., *Chlamtacz Marceli*, [w:] *Biogramy uczonych polskich: materiały o życiu i działalności członków AU w Krakowie, TNW, PAU, PAN*, cz. 1: *Nauki społeczne*, z. 1: A–J, Wrocław 1983.

Redzik A., *Aleksander Doliński (1866–1930). Profesor prawa handlowego Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie*, „Czasopismo Prawno-Historyczne” 2007, t. 59(2).

Redzik A., *Nauki prawne na Uniwersytecie Lwowskim*, [w:] *Universitati Leopoliensi trecentessimum quinquagesimum anniversarium suae foundationis celebranti In memoriam*, Kraków 2011.

Redzik A., *O naukach historyczno-prawnych w Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie*, [w:] *Nauki historycznoprawne w polskich uniwersytetach w II Rzeczypospolitej*, red. M. Pyter, Lublin 2008.

Redzik A., *Prawo prywatne na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie*, Warszawa 2009.

Redzik A., *Wydział Prawa Uniwersytetu Lwowskiego w latach 1939–1946*, Lublin 2006.

Uwaga! Artykuł został opublikowany w dwóch wersjach językowych – podstawą do cytowań jest wersja angielska

- Redzik A., Wiaderna-Kuśnierz R., *Szachowski Stanisław Krzysztof (1838–1906)*, [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, Warszawa 2010.
- Reger W., Gilewicz A., *Listy Witolda Regera wysłane w latach 1896–1902 z Przemysła do Londynu do Związku Socjalistów Polskich*, Przemysł 1961.
- Shopenhauer A., *O religii, Dyalog*, przeł. J. Bleszyński, Lwów 1893.
- Shopenhauer A., *Gniazdo rodzinne (Ognisko rodzinne). Sztuka w 4. aktach Hermana Sudermanna*, Lwów 1893 (tłumaczenie w formie rękopisu).
- Sprawozdania Towarzystwa Naukowego we Lwowie*, red. P. Dąbkowski, R. 19, z. 1, Lwów 1939.
- Sprawozdanie c.k. Państwowej Szkoły Przemysłowej w Krakowie ogłoszone z końcem roku szkolnego 1913–14*, Kraków 1914.
- Śródka A., *Uczeni polscy XIX–XX stulecia*, t. 1: A–G, Warszawa 1994.
- Wiaderna-Kuśnierz R., *Nauka i nauczanie prawa rzymskiego na Uniwersytecie Lwowskim w pierwszej połowie XX wieku*, „Studia Prawnoustrojowe” 2007, t. 7.
- Wiaderna-Kuśnierz R., *Prawo rzymskie i romaniszczyzna na łamach lwowskiego „Przeglądu Prawa i Administracji” (1876–1939)*, [w:] *Quid leges sine moribus? Studia nad prawem rzymskim dedykowane Profesorowi Markowi Kuryłowiczowi w 65. rocznicę urodzin i 40-lecie pracy naukowej*, red. K. Amiełańczyk, Lublin 2009.
- Wiaderna-Kuśnierz R., *Prawo rzymskie na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie w okresie międzywojennym (1918–1939)*, Toruń 2015.
- Wiaderna-Kuśnierz R., *Wybory rektora na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie w 1933 roku w świetle nowej ustawy o szkołach akademickich*, [w:] *Spoleczeństwo a władza. Ustrój, prawo, idee*, red. J. Przygocki, M. Ptak, Wrocław 2010.
- Wiaderna-Kuśnierz R., *Zagraniczne studia i stypendia naukowe romanistów Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie*, „Zeszyty Prawnicze” 2015, nr 4, DOI: <https://doi.org/10.21697/zp.2015.15.4.10>.
- Wolsza T., *Tadeusz Bujak (1862–1926)*, [w:] *Arcymistrzowie, mistrzowie, amatorzy... Słownik biograficzny szachistów polskich*, t. 4, Warszawa 2003.
- Zaborniak S., *Sportowe organizacje studenckie Lwowa i Krakowa działające przed rejestracją Akademickiego Związku Sportowego w 1909 r.*, [w:] *Akademicka kultura fizyczna na przełomie stuleci*, t. 2: *Uwarunkowania historyczno-socjologiczne*, Krosno 2009.

STRONY INTERNETOWE

<http://teki.bkpan.poznan.pl/search.php?section=3&single=1&fileno=4&page=45> [dostęp: 28.12.2019].

www.genealogia.okiem.pl/powstania/index.php?nazwisko=B%C5%82eszy%C5%84ski [dostęp: 28.12.2019].

www.sejm-wielki.pl/b/dw.38418 [dostęp: 28.12.2019].